

استاد: رضائی، حمید؛ سید مهدی خاکزادیان و مهسا زمانی؛ (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی (مطالعه موردی: فرماندهی انتظامی استان مازندران)، توسعه سازمانی پلیس، دوره ۱۷، شماره ۷۴، صص ۴۱-۵۴.

بررسی رابطه بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی (مطالعه موردی: فرماندهی انتظامی استان مازندران)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۱۱/۰۸

حمید رضائی^۱، سید مهدی خاکزادیان^۲، مهسا زمانی^۳

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۱۲/۲۲

چکیده:

این پژوهش به بررسی رابطه بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی می‌پردازد. پژوهش کنونی از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش، تمام کارکنان ستاد فرماندهی انتظامی استان مازندران به تعداد ۴۸۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه براساس جدول کرجسی و مورگان ۲۱۴ نفر تعیین و برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. برای گردآوری داده‌ها، از پرسشنامه‌های مدیریت دانش پاتریک و سونیا (۲۰۰۹)، پدافند غیرعامل پژوهشگر ساخته، یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی فانگ و همکاران (۲۰۰۶) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با روش معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار لیزرل انجام شد. نتایج نشان داد که بین مدیریت دانش و یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی، رابطه معناداری وجود دارد. بین یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی و پدافند غیرعامل و همچنین بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد. بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی رابطه معناداری وجود دارد.

کلیدواژه‌ها:

مدیریت دانش، پدافند غیرعامل، یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی.

۱. استادیار گروه مدیریت، موسسه آموزش عالی پردیسان، فریدونکنار، ایران rezaei.hamid66@gmail.com

۲. دکتری کارآفرینی و رئیس مرکز جامع علمی کاربردی فرماندهی انتظامی استان مازندران

۳. مدرس سما، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران

مقدمه

امروزه براساس فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، اهمیت پدافند غیرعامل برای مسئولان بایستی شناخته‌شده باشد و مردم نیز در کنار مسئولان، با این موضوع مهم آشنا و در راستای اجرای ضرورت‌های پدافندی اقدام کنند. پدافند غیرعامل در واقع کاهش خسارت‌های مالی و صدمه‌های جانی وارد شده بر افراد غیرنظامی در جنگ یا در اثر حوادث طبیعی از قبیل سیل، زلزله، طوفان، آتش‌سوزی و خشکسالی است، اگرچه برخی از صاحب‌نظران این‌گونه فعالیت‌ها را دفاع غیرنظامی (دفاع شهری) تعریف کرده‌اند و پدافند غیرعامل را تنها به آسیب‌های ناشی از جنگ محدود دانسته‌اند (رضایی دولت‌آبادی، ۱۳۹۲). پدافند غیرعامل در مفهوم کلی به‌معنای حفظ بقاء و حفاظت در برابر هرگونه تهاجم، بدون استفاده از سلاح و درگیر شدن مستقیم است، اما در این پژوهش منظور از پدافند غیرعامل، همان تعریف نخست است. هدف از پدافند غیرعامل، استمرار فعالیت‌های زیربنایی، تأمین نیازهای حیاتی، تداوم خدمت‌رسانی عمومی و تسهیل اداره کشور در شرایط تهدید و بحران تجاوز خارجی و حفظ بنیه دفاعی با وجود حملات خصمانه و مخرب دشمن از طریق اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل و کاستن از آسیب‌پذیری مستحدثات و تجهیزات حیاتی و حساس کشور است (توکلی‌زاده و همکاران، ۱۳۸۸). یکی از مهمترین ویژگی‌هایی که می‌تواند به مدیران در راستای ایجاد پدافند غیرعامل کمک کند، مدیریت دانش است. امروزه توجه به مدیریت دانش، به‌کارگیری و مستندسازی تجربیات کارکنان در سوانح آتی از اهمیتی بسزا برخوردار است (کمالوند، ۱۳۹۴). به‌طور کلی تعاریف زیادی از مدیریت دانش وجود دارد، از جمله: مدیریت دانش، خلق، تفسیر و استفاده، حفاظت و نگهداری و پالایش دانش را دربرمی‌گیرد (جانگ^۴ و همکاران، ۲۰۰۳). از سویی، همزمان با گسترش زیرساخت فناوری اطلاعات، حرکت به سمت توسعه سامانه‌های اطلاعاتی یکپارچه با شتاب بیشتری آغاز شده است (کریمی، ۱۳۹۰). یکپارچه‌سازی سامانه‌های اطلاعاتی با هدف بهبود فرایند کسب‌وکار از طریق پیاده‌سازی سامانه برنامه‌ریزی منابع سازمانی، نیاز اساسی امروز سازمان‌ها به‌شمار می‌رود. اما به‌دلیل هزینه فراوان و نرخ بالای شکست، استقرار مطلوب این ابرسامانه‌ها منوط به شناسایی شرایط و عناصر تأثیرگذار پیش از اجرای پروژه می‌باشد. از سوی دیگر، عملیاتی کردن چنین سامانه‌هایی نیازمند به‌کارگیری جریان اطلاعات و دانش سازمان خواهد بود، جریانی که مدیریت دانش، خالق، هدایت‌گر و سازمان‌دهنده آن می‌باشد (شریعتی‌فر و فیروزآبادی، ۱۳۹۳). همزمان با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در ناجا، تأمین امنیت سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی ناجا و آگاهی در راستای

4. Jung

انجام عملیات پیشگیرانه و مقابله با تخریب‌گران و نفوذگران سامانه‌های پیش‌گفته، همچنین رعایت پدافند غیرعامل از اهمیت زیادی برخوردارند؛ به طوری که اگر انجام نشود مسئله امنیت ارتباطات در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات ناقص مانده و شناخت و آگاهی لازم برای مدیریت و در نتیجه اعتماد به نفس لازم در مدیران و کارکنان برای انجام خدمات و مأموریت‌های ناجا از بستر فاوا تأمین نخواهد شد و تحقق آن، زمینه‌های لازم برای توسعه پدافند غیرعامل و تنظیم نظام‌نامه لازم را به وجود خواهد آورد. با توجه به مطالب تبیین‌شده و اهمیت پیاده‌سازی پدافند غیرعامل در کشور و به تبع آن در استان مازندران و عدم انجام چنین پژوهشی در فرماندهی انتظامی به عنوان عالی‌ترین سازمان نظامی استان، پرسش اصلی پژوهش عبارت است از: آیا بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل، با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی در فرماندهی انتظامی استان مازندران رابطه معناداری وجود دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

پدافند غیرعامل

به مجموعه تدابیر و اقدامات غیرنظامی که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقای پایداری ملی، مصون‌سازی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات مختلف اعم از طبیعی و غیرطبیعی (انسان‌ساز و دشمن پایه) می‌شود، پدافند غیرعامل گفته می‌شود (مدبری و همکاران، ۱۳۹۵). پدافند غیرعامل به مجموعه اقداماتی گفته می‌شود که نیازمند به کارگیری جنگ‌افزار نبوده و با اجرای آن می‌توان از وارد شدن خسارات مالی به تجهیزات، تأسیسات حیاتی و حساس نظامی و غیرنظامی و تلفات نیروی انسانی جلوگیری کرد و میزان این خسارات و تلفات را تا حد ممکن کاهش داد (رستگار و گودرزی، ۱۳۹۶).

مدیریت دانش

دوهان^۵ (۱۹۹۸) مدیریت دانش را به عنوان یک رویکرد یکپارچه در شناسایی، ضبط، ارزیابی، بازیابی و به اشتراک گذاشتن تمام اطلاعات تعریف کرد. این اطلاعات می‌تواند در قالب پایگاه داده، سند، سیاست، روش و تخصص و تجربه فردی کارکنان باشد. همچنین مدیریت دانش به عنوان فرایندی از ایجاد، به‌دست آوردن و انتقال دانش است که در رفتار سازمانی منعکس شده است (لیم و همکاران، ۲۰۱۷).

5. Duhon

6. Lim & et al

مدیریت دانش، عبارت است از مدیریت و بسترسازی لازم برای تبدیل دانش (نهان به عیان و بالعکس) در داخل یک سازمان از طریق گردآوری، اشتراک‌گذاری و استفاده از دانش به‌عنوان یک سرمایه سازمانی و برای اهداف سازمانی. مدیریت دانش شامل همه روش‌هایی است که سازمان، دارایی‌های دانشی خود را اداره می‌کند، یعنی چگونگی جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، انتقال، به‌کارگیری، روزآمدسازی و ایجاد دانش (موغلی و همکاران، ۱۳۹۴). قابلیت‌های مدیریت دانش عبارت‌اند از: اکتساب دانش، ایجاد دانش، ذخیره‌کردن دانش، توزیع دانش و نگهداری از دانش (جانگ و همکاران، ۲۰۰۳).

یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی

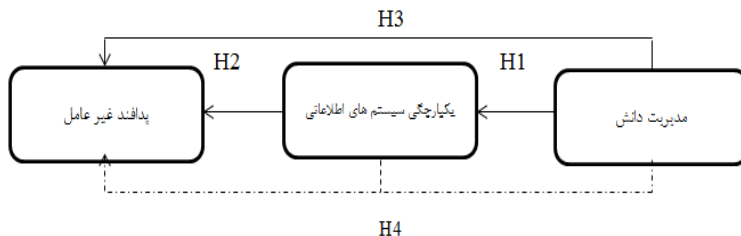
موفقیت در ایجاد ارتباطات کاری در درون سازمان و میان بخش‌های مختلف سازمان و همچنین ارتباط با مشتریان و شرکای خارج از سازمان، موضوعی حیاتی برای سازمان‌های امروزی است. این موضوع به‌وسیله جریان روان داده‌ها و اطلاعات بین سامانه‌های رایانه‌ای و واحدهای مختلف سازمان، حمایت می‌شود. یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی، این ارتباطات و جریان روان تسهیم اطلاعات در درون سازمان فراهم می‌کند (وزنیکا و هیلی، ۲۰۰۹). یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی به‌عنوان یک فناوری یکپارچه‌سازی معرفی می‌شود که به تسهیم و به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات می‌پردازد و برنامه‌های کاربردی را در سرتاسر سازمان به‌منظور حمایت از فعالیت‌های سازمان فراهم می‌آورد (قربانی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳).

حاجی میررحیمی و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه خود با عنوان عوامل مؤثر بر افزایش دانش پدافند غیرعامل کارشناسان ستادی وزارت جهاد کشاورزی به این نتیجه دست یافتند که برنامه‌ریزی و تهیه منابع، آموزش مناسب، محرک‌ها و امتیازها، تنظیم ساختار اداری و بازدیدهای میدانی از مهمترین راه‌کارهای ارتقای سطح دانش پدافند غیرعامل هستند. هاشمی و اسماعیلی (۱۳۹۷) در مطالعه خود با عنوان بررسی رابطه بین مدیریت دانش با سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت دریافتند که بین مدیریت دانش و سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت، ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین بین مؤلفه‌های مدیریت دانش، کسب دانش، به‌کارگیری دانش، انتقال دانش و ثبت و ضبط دانش با سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت، ارتباط معناداری وجود دارد. سروانی و حدادی (۱۳۹۴) در مطالعه خود با عنوان تأثیر مؤلفه‌های مدیریت دانش بر پدافند غیرعامل به این نتیجه دست یافتند که مدیریت دانش و مؤلفه‌های آن بر پدافند غیرعامل

تأثیر معناداری دارند، به گونه‌ای که تقویت هر کدام از عوامل یادشده باعث اجرای بهتر پدافند غیرعامل می‌شود. عطائی و قاضی‌زاده‌فرد (۱۳۹۳) در مطالعه خود با عنوان ارائه الگوی به‌کارگیری مدیریت دانش در پدافند غیرعامل (با تأکید بر نقش منابع انسانی) دریافتند که بهره‌گیری از مدیریت دانش، نقش مؤثری در موفقیت پدافند غیرعامل دارد.

در این پژوهش، پژوهشگر به دنبال بررسی فرضیه‌های زیر است:

۱. بین مدیریت دانش و یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد.
۳. بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد.
۴. بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی، رابطه معناداری وجود دارد.

شکل ۱. الگوی مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

پژوهش کنونی از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش، تمام کارکنان ستاد فرماندهی انتظامی استان مازندران به تعداد ۴۸۰ نفر می‌باشد. حجم نمونه براساس جدول کرجسی و مورگان، ۲۱۴ نفر تعیین و برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بهره‌گیری شد. برای گردآوری داده‌ها، از پرسشنامه‌های مدیریت دانش پاتریک و سونیا (۲۰۰۹)، پدافند غیرعامل پژوهشگر ساخته و یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی فانگ و همکاران (۲۰۰۶) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با روش معادلات ساختاری و با نرم‌افزار لیزرل انجام شد. همچنین برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون آلفای کرونباخ با نرم‌افزار Spss26 استفاده شد و نتایج آن به صورت زیر است که بیانگر پایایی مناسب پرسشنامه‌هاست.

جدول ۱. مقادیر آلفای کروناخ

آلفای کروناخ	پرسشنامه
۰/۷۷۳	مدیریت دانش (KM)
۰/۹۳۰	پدافند غیرعامل (PD)
۰/۸۳۰	یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی (IIS)

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

پیش از ارائه نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌های پژوهش، نتایج توصیفی مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد نمونه تبیین می‌شود.

جدول ۲. آمار توصیفی جامعه آماری

درصد	فراوانی	جنسیت/ تحصیلات
٪۹۸	۲۱۰	مرد
٪۲	۴	زن
٪۶	۱۳	دیپلم
٪۱۰	۲۲	کاردانی
٪۵۸	۱۲۴	کارشناسی
٪۲۶	۵۵	کارشناسی‌ارشد و بالاتر

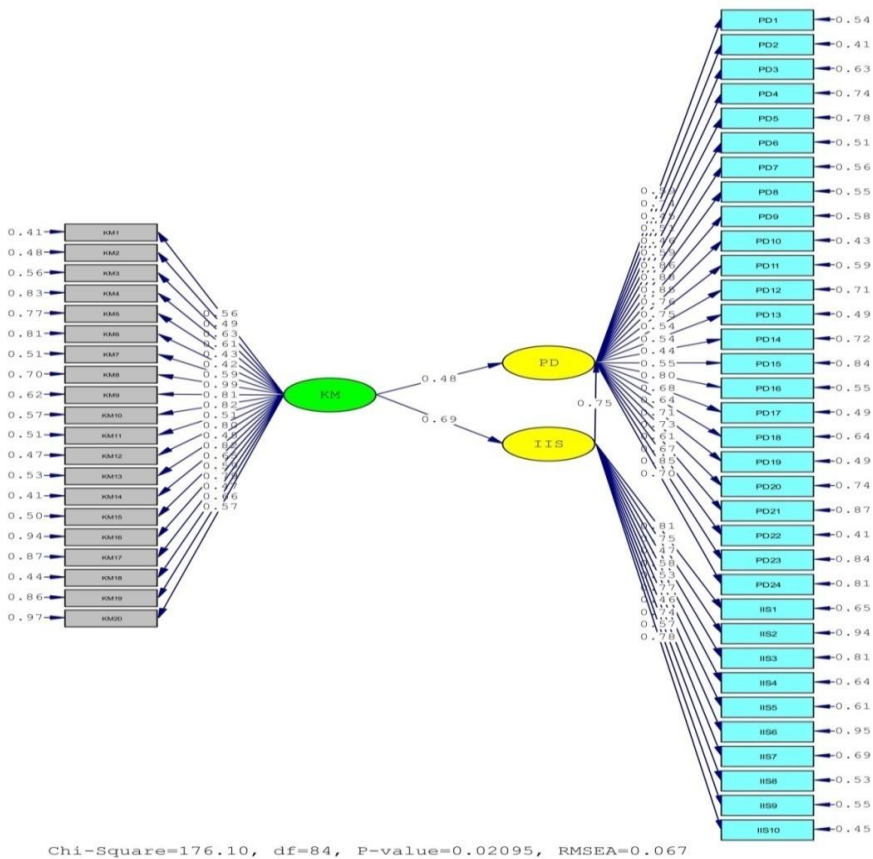
مبتنی بر نتایج تحلیل انجام‌شده درباره ویژگی‌های جمعیت‌شناختی از نظر جنسیتی، ۲۱۰ نفر (۹۸ درصد) مرد و ۴ نفر (۲ درصد) زن و از نظر سطح تحصیلات، ۱۳ نفر (۶ درصد) دیپلم و ۲۲ نفر (۱۰ درصد) دارای مدرک کاردانی و ۱۲۴ نفر (۵۸ درصد) کارشناسی و ۵۵ نفر (۲۶ درصد) دارای مدرک کارشناسی‌ارشد و بالاتر بودند.

یافته‌های استنباطی

جدول ۳. نتایج آزمون کا ام او و بارتل

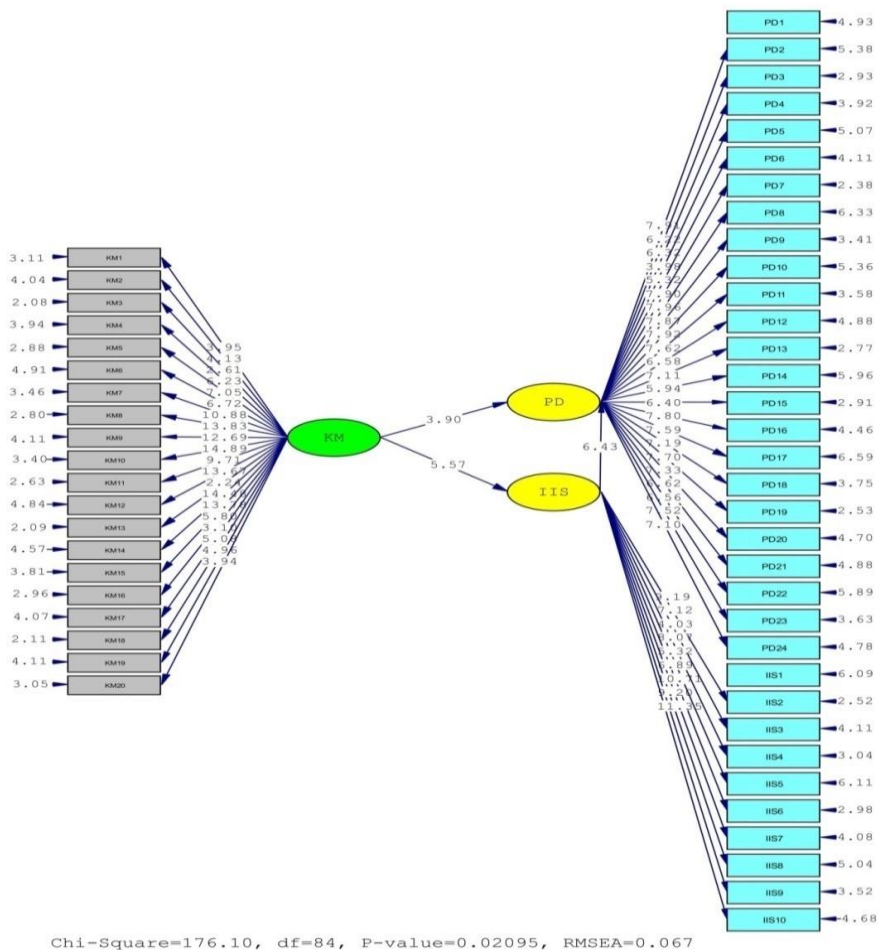
۰/۷۷۲	اندازه‌گیری کفایت نمونه‌گیری کیزر-میر-اولکین	
۴۵۹۱/۸۲۶	تقریب کالسکوئر (کای مربع)	آزمون کرویت بارتل
۱۴۳۱	درجه آزادی	
۰/۰۰۰	سطح معناداری	

با توجه به عدد KMO (بزرگ‌تر از ۰/۷) و عدد معناداری آزمون بارتلت ($\text{sig} < ۰/۰۵$)، می‌توان گفت که داده‌ها برای اجرای تحلیل عاملی مناسب است و از شرایط مورد نیاز برخوردار است.

شکل ۲. الگوی ساختاری پژوهش در حالت استاندارد

شکل ۲، بیانگر ضرایب بارهای عاملی در حالت استاندارد است که نشان‌دهنده میزان رابطه بین متغیرهاست. مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی، ۳/۰ است.

شکل ۳. الگوی ساختاری پژوهش در حالت معناداری

همان‌طور که در شکل ۳ مشاهده می‌شود، مقادیر (T-value) بزرگ‌تر از $1/96$ می‌باشند و بیانگر این است که تمامی ضرایب مسیر در شکل ۲ در سطح خطای 0.05 معنادار هستند.

جدول ۴. نتایج حاصل از بررسی نیکویی برازش الگوی ساختاری پژوهش

شاخص برازش	دامنه مورد قبول	مقدار	نتیجه
$\frac{\chi^2}{df}$ (شاخص نسبت مجذور خی دو بر درجه آزادی)	< ۳	۲/۰۹	مناسب
CFI (شاخص براز شتطبیقی)	> ۰/۹	۰/۹۲	مناسب
GFI (شاخص برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۳	مناسب
AGFI (شاخص تعدیل برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۵	مناسب
NFI (شاخص نرم شده برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۷	مناسب
NNFI (شاخص نرم نشده برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۷	مناسب
RMSEA (خطای ریشه میانگین مجزورات تقریب)	< ۰/۸/۰	۰/۶۷/۰	مناسب

نتایج بررسی شاخص‌های نیکویی برازش مدل ساختاری پژوهش که در جدول ۴ درج شده است، نشان‌دهنده برازش مدل است، زیرا میزان کمتر از ۰/۸ RMSEA نشانگر برازش قابل قبول مدل ساختاری است. همچنین مقادیر CFI، GFI، AGFI، NFI، NNFI همگی بالاتر از ۰/۹ هستند.

جدول ۵. نتایج روابط مستقیم و غیرمستقیم به همراه ضرایب معناداری فرضیات مدل

فرضیه	ضریب استاندارد	ضریب معناداری	نتیجه
بین مدیریت دانش و یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۶۹	۵/۵۷	تأیید
بین یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۷۵	۶/۴۳	تأیید
بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۴۸	۳/۹۰	تأیید
بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی، رابطه معناداری وجود دارد.	۰/۵۱	۳/۹۰	تأیید

نتیجه‌گیری

بر اساس خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها در جدول ۵، ضریب مسیر استاندارد شده بین مدیریت دانش و یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی، ۰/۶۹ می‌باشد که با ضریب معناداری (T-value=۵/۵۷) در سطح ۰/۰۵ معنادار شده است (T-value > 1.96). بنابراین فرضیه اول تأیید می‌شود، یعنی بین مدیریت دانش و یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی رابطه معناداری وجود دارد که با نتایج پژوهش هاشمی و اسماعیلی (۱۳۹۷) همسوست. بر اساس خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها در جدول ۵، ضریب مسیر استاندارد شده بین یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی و پدافند غیرعامل، ۰/۷۵ می‌باشد که با ضریب معناداری (T-value=۶/۴۳) در سطح

۰/۰۵ معنادار شده است ($T\text{-value} > 1.96$). بنابراین فرضیه دوم تأیید می‌شود، یعنی بین یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد که پژوهش مشابهی وجود نداشت. براساس خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها در جدول ۵، ضریب مسیر استاندارد شده بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل، ۰/۴۸ می‌باشد که با ضریب معناداری ($T\text{-value} = 3/90$) در سطح ۰/۰۵ معنادار شده است ($T\text{-value} > 1.96$). بنابراین فرضیه سوم تأیید می‌شود، یعنی بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل رابطه معناداری وجود دارد که با نتایج پژوهش سراوانی و حدادی (۱۳۹۴)، عطائی و قاضی‌زاده‌فرد (۱۳۹۳) همسوست.

براساس خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها در جدول ۵، ضریب مسیر استاندارد شده بین متغیرهای مدیریت دانش و پدافند غیرعامل، ۰/۴۸ می‌باشد که با ضریب معناداری ($T\text{-value} = 3/90$) در سطح ۰/۰۵ معنادار شده است ($T\text{-value} > 1.96$)، اما با مداخله متغیر میانجی (یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی)، ضریب مسیر بین متغیرهای مدیریت دانش و پدافند غیرعامل ($0/69 \times 0/75 = 0/51$) می‌شود، یعنی متغیر یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل، نقش میانجی را دارد و باعث افزایش ضریب مسیر رابطه بین آنها می‌شود ($0/3 > 0/48 - 0/51$). بنابراین فرضیه چهارم تأیید می‌شود، به عبارت دیگر بین مدیریت دانش و پدافند غیرعامل با توجه به نقش میانجی یکپارچگی سامانه‌های اطلاعاتی، رابطه معناداری وجود دارد که با نتایج پژوهش‌های هاشمی و اسماعیلی (۱۳۹۷)، سراوانی و حدادی (۱۳۹۴) و عطائی و قاضی‌زاده‌فرد (۱۳۹۳) همسوست.

پیشنهادها

- پیشنهاد می‌شود کارگروهی متخصص و مجرب در فرماندهی انتظامی استان مازندران برای کسب دانش جدید در زمینه فناوری اطلاعات متناسب با نیازمندی‌های پدافند غیرعامل و به منظور انتقال دانش و اطلاعات به دست‌آمده به کارکنان در زمان مناسب تعیین شود و این کارگروه با ذخیره کردن، طبقه‌بندی و در دسترس قرار دادن تمام اطلاعات و ایجاد بانک مستندات درباره تجربیات به دست‌آمده در زمینه فناوری اطلاعات کارکنان فعالیت کنند؛
- ایجاد مرکز مطالعاتی دانش‌بنیان و مسلط بر علم و فناوری هوشمند و پدافند غیرعامل متناسب با دانش روز در فرماندهی انتظامی استان مازندران؛

- پیشنهاد می‌شود در فرماندهی انتظامی استان مازندران، تارنماهای اینترنتی راه‌اندازی شوند؛ راه‌اندازی تارنماهای اینترنتی در راستای بهبود تقویت پدافند غیرعامل این امکان را به وجود می‌آورد که افراد داخل سازمان و بیرون در رابطه با بحران‌های استان مازندران آگاه شوند؛
- پیشنهاد می‌شود با مطالعه محیط سازمانی در فرماندهی انتظامی استان مازندران، فعالیت‌های سازمان به‌طور مستمر در حال رشد و هماهنگ‌شدن با تغییرات فناوری اطلاعات و محیط سازمانی باشد؛
- پیشنهاد می‌شود سازوکارهای لازم برای حمایت از فناوری اطلاعات در پدافند غیرعامل فرماندهی انتظامی استان مازندران وجود داشته باشد نظیر گروه‌های فناوری اطلاعات مدیریت بحران و ... .

محدودیت‌ها

محدودیت کلی پژوهش کنونی این است که با توجه به اینکه جامعه آماری این پژوهش، کارکنان فرماندهی انتظامی استان مازندران هستند، می‌بایست به تفاوت‌های موجود از لحاظ ساختاری و محیطی توجه کرد؛ بنابراین تعمیم نتایج پژوهش به سایر سازمان‌ها به‌سادگی امکان‌پذیر نیست.

منابع:

منابع فارسی

- توکلی زاده، مژگان، علی اکبر ستاره، احد خیرآبادی (۱۳۸۸). کاربرد سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS) در مدیریت بحران از دیدگاه پدافند غیرعامل. همایش سراسری سامانه اطلاعات مکانی.
- حاجی میررحیمی، سیدداود، عبدالله مخبردزفولی، سیدرضا پورنقی، جمشید اقبالی، رحمت یحیی نژادعزیزی (۱۳۹۸). عوامل مؤثر بر افزایش دانش پدافند غیرعامل کارشناسان ستادی وزارت جهاد کشاورزی. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی. ش ۴۹ (۱). صص ۱۴۳-۱۲۸.
- رستگار، علی، محمود گودرزی (۱۳۹۶). نقش پدافند غیرعامل در فناوری اطلاعات و ارتباطات (مورد مطالعه: فرماندهی انتظامی غرب استان تهران). فصلنامه علمی- تخصصی دانش انتظامی غرب استان تهران. ش ۴ (۱۳). صص ۷۲-۴۵.
- رضایی دولت‌آبادی، حسین، جواد خزایی پول، جعفر کیالاشکی، مجتبی امانی، رضا وریج کاظمی (۱۳۹۲). طراحی مدل تأثیرگذاری فرهنگ سازمانی بر تسهیم دانش و ایجاد چابکی در مهار شرایط بحرانی با رویکرد پدافند غیرعامل. دوفصلنامه مدیریت بحران. ش ۲ (۳). صص ۶۵-۵۷.
- سراوانی، نوید، ابراهیم حدادی (۱۳۹۴). تأثیر مؤلفه‌های مدیریت دانش بر پدافند غیرعامل (مطالعه موردی: جمعیت هلال احمر استان سیستان و بلوچستان). امداد و نجات. ش ۷ (۳). صص ۵۵-۴۴.
- شریعتی فر، مجتبی، آزاده فیروزآبادی (۱۳۹۳). ارزیابی میزان تأثیر عوامل کلیدی موفقیت مدیریت دانش بر پیاده‌سازی سامانه‌های برنامه‌ریزی منابع سازمان (مطالعه موردی در استانداری خراسان جنوبی). کنفرانس بین‌المللی مدیریت در قرن ۲۱.
- عطائی، سیدشکور، سیدضیاءالدین قاضی‌زاده‌فرد (۱۳۹۳). ارائه الگوی به‌کارگیری مدیریت دانش در پدافند غیرعامل (با تأکید بر نقش منابع انسانی). نشریه پدافند غیرعامل. ش ۵ (۳). صص ۱۹-۱۱.
- قربانی‌زاده، وجه‌الله، امین بازیار، حسین اشرفی‌گلشنی و رسول معتضدیان (۱۳۹۳). نقش یکپارچگی سیستم‌های اطلاعات در کسب مزیت رقابتی شرکت همکاران سیستم. فصلنامه مطالعات مدیریت فناوری اطلاعات. ش ۲ (۷). صص ۱۰۷-۸۳.

- کریمی، علی (۱۳۹۰). دگرگونی سازمان‌های لجستیکی با پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه . فصلنامه مدیریت زنجیره تأمین. ش ۱۳ (۳۳). صص ۳۵-۲۶.
- کمالوند، امید (۱۳۹۴). بررسی نقش و عملکرد پدافند غیرعامل و مدیریت دانش زمان اجرای پروژه‌های عمرانی . کنفرانس ملی مهندسی معماری، عمران و توسعه کالبدی.
- مدیری، مهدی، محسن احدنژاد، سیداحمد حسینی (۱۳۹۵). مدیریت ریسک در بحران‌های انسان‌ساخت با رویکرد پدافند غیرعامل (نمونه موردی: کلان‌شهر تهران) . فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری. ۷ (۲۷). صص ۱۸۲-۱۶۳.
- موغلی، علیرضا، حمید بهمنیاری، بهاره دانشور و رحیم معصومی (۱۳۹۴). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش در دانشگاه علوم پزشکی شیراز. مجله میان‌رشته‌ای آموزش مجازی در علوم پزشکی. ش ۶ (۲). صص ۴۰-۵۱.
- هاشمی، سیده مرضیه، عبدالله اسماعیلی (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین مدیریت دانش با سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت در معلمان مقطع ابتدایی شهرستان بابل . پنجمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی.

منابع لاتین

- Jung, D.I., Chow, C. and Wu, A. (2003). *The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: hypotheses and some preliminary findings*, The Leadership Quarterly, 14(20):525-544.
- Lim, Ming K, Ming-Lang Tseng, Kim Hua Tan, Tat Dat Bui. (2017). *Knowledge Management in Sustainable Supply Chain Management: Improving Performance Through an Interpretive Structural Modeling Approach*, Journal of Cleaner Production, 162:1-27.
- Patrick S.W and Sonia K.Y. (2009). *The processes of Knowledge of management in professional services firms in the construction industry: a critical assessment of both theory and practice*, Journal of Knowledge Management, 13(2):110-126.
- Woznica. J and Healy. K, (2009), *The level of information system integration in SMEs in Irish manufacturing sector*, Journal of Small Business and Enterprise Development, 16(1): 115-130.